

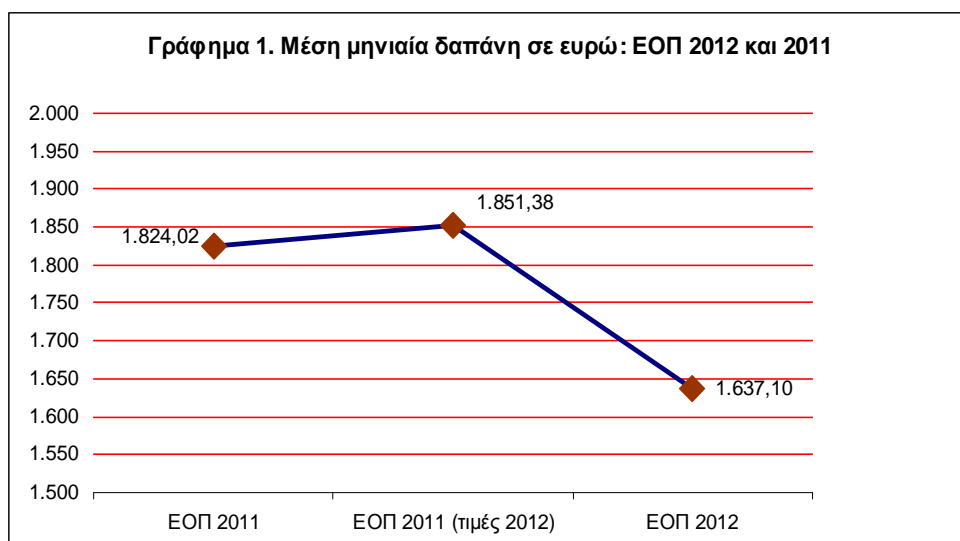
Δ Ε Λ Τ Ι Ο Τ Υ Π Ο Υ

ΕΡΕΥΝΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΩΝ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΩΝ 2012

Από την Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ) ανακοινώνονται τα αποτελέσματα της δειγματοληπτικής Έρευνας Οικογενειακών Προϋπολογισμών (ΕΟΠ), έτους 2012 (οι περίοδοι αναφοράς δαπανών όλων των αγαθών και υπηρεσιών καταγράφονται λεπτομερώς στις επεξηγηματικές σημειώσεις). Η έρευνα διενεργήθηκε σε δείγμα ιδιωτικών νοικοκυριών όλων των περιοχών της Χώρας. Τα τυπικά σφάλματα για τις δώδεκα (12) βασικές κατηγορίες αγαθών και υπηρεσιών υπολογίστηκαν με τη μορφή συντελεστή μεταβλητότητας (CV) και παρέχονται στον Πίνακα 18. Τα αποτελέσματα της έρευνας έτους 2013 θα ανακοινωθούν το τρίτο τρίμηνο του 2014.

Α. Μεταβολή της μέσης δαπάνης των νοικοκυριών

- Η μέση μηνιαία δαπάνη των νοικοκυριών, για το 2012, ανήλθε στα 1.637,10 ευρώ, καταγράφοντας μείωση κατά 10,2%, σε σύγκριση με το 2011 (Γράφημα 1, Πίνακας 1). Σε πραγματικούς όρους, η μέση μηνιαία δαπάνη μειώθηκε, κατά 11,6%, λόγω της επίδρασης του πληθωρισμού, σύμφωνα με τον Δείκτη Τιμών Καταναλωτή του έτους 2012 (Γράφημα 1).

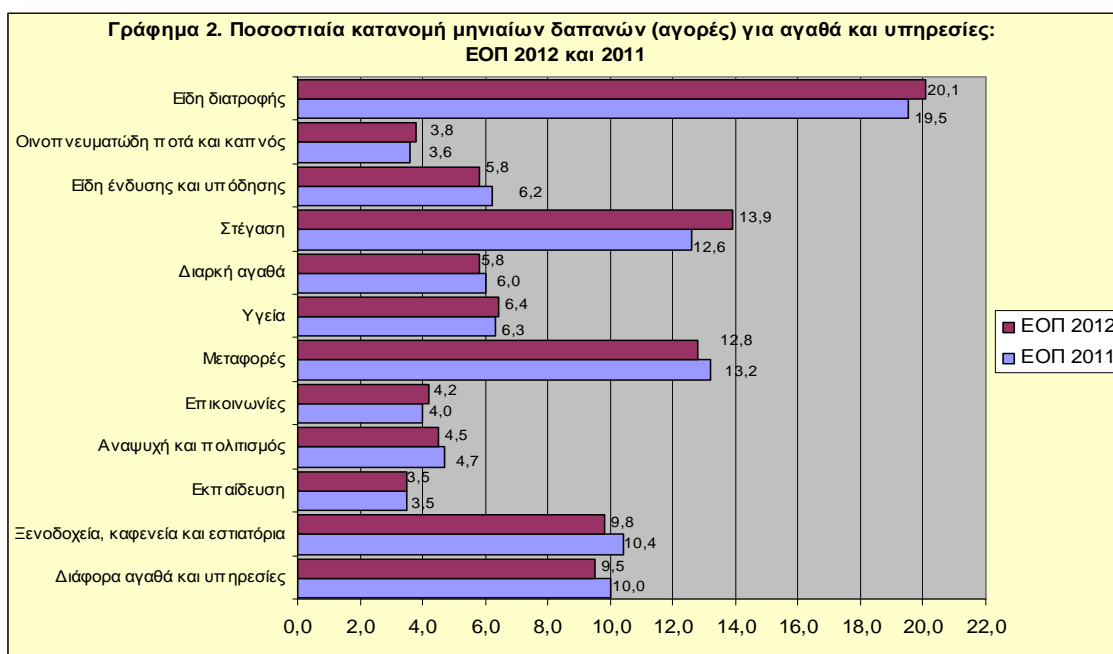

Πληροφορίες:
Δ/ση Στατιστικών
Πληθυσμού και
Αγοράς Εργασίας
Τμήμα Ειδικών
Ερευνών
Νοικοκυριών
Γ. Ντούρος:
τηλ.: 213 1352174
fax: 213 1352906
e-mail:
geodouro@statistics.gr

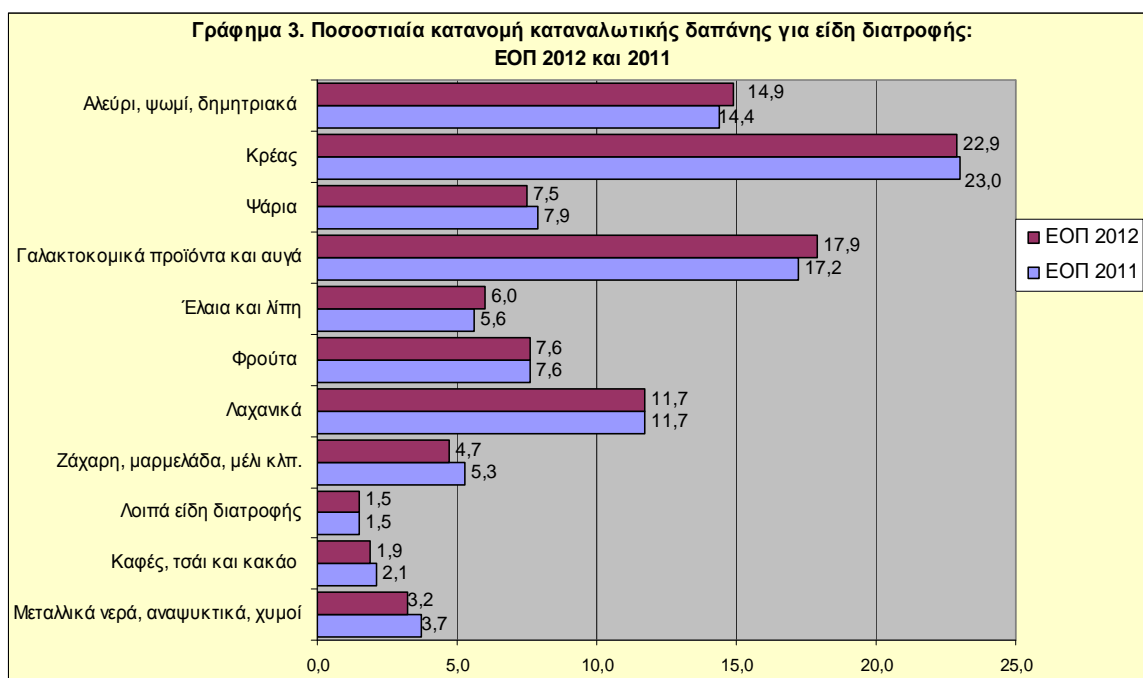
- Το μεγαλύτερο μερίδιο των δαπανών του μέσου προϋπολογισμού των νοικοκυριών αφορά στα είδη διατροφής (20,1%) και ακολουθούν η στέγαση (13,9%) και οι μεταφορές (12,8%), ενώ οι υπηρεσίες της εκπαίδευσης αποτελούν το μικρότερο μερίδιο των δαπανών (3,5%) (Γράφημα 2, Πίνακας 1).

B. Μεταβολή του καταναλωτικού προτύπου των νοικοκυριών

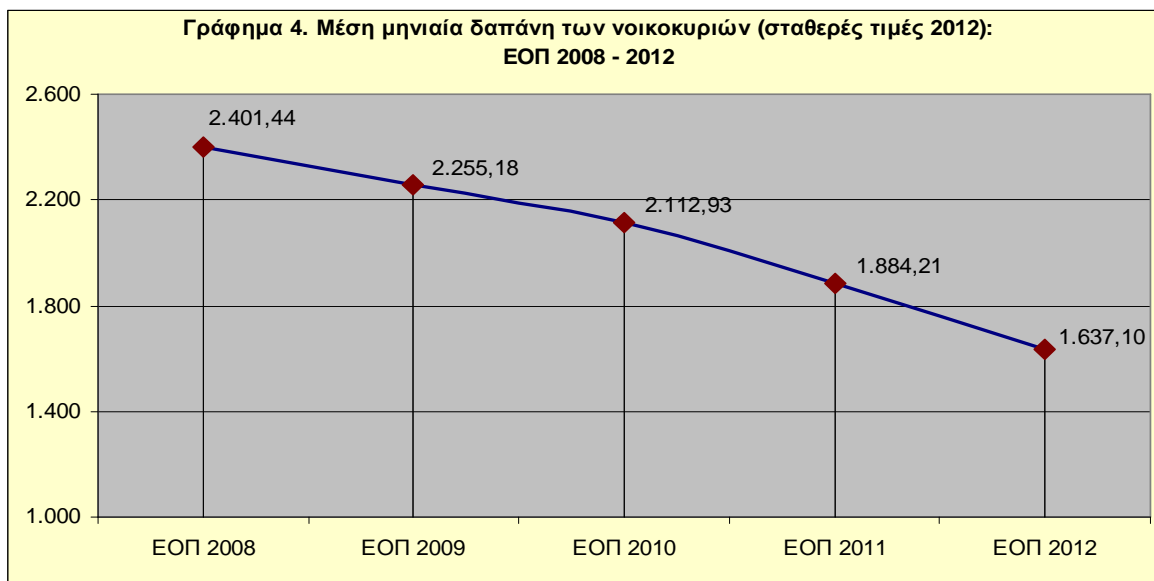
- Το καταναλωτικό πρότυπο, σε ποσοστά επί του μέσου όρου μηνιαίων δαπανών των νοικοκυριών της Χώρας, σύμφωνα με τις δώδεκα (12) κατηγορίες αγαθών και υπηρεσιών ατομικής κατανάλωσης (COICOP - HBS 2003), παρουσιάζεται στο Γράφημα 2 και στον Πίνακα 1. Πιο συγκεκριμένα:
 - Για τη χρονική περίοδο 2011 και 2012 παρατηρείται μεταβολή του καταναλωτικού προτύπου και, ειδικότερα, μετατόπιση των δαπανών από δαπάνες που αφορούν στα ξενοδοχεία, καφενεία και εστιατόρια, στα διάφορα αγαθά και υπηρεσίες, στην ένδυση – υπόδηση, στις μεταφορές, στην αναψυχή, στα διαρκή αγαθά, προς τις δαπάνες που αφορούν, κυρίως, στη στέγαση, στη διατροφή, στα αλκοολούχα ποτά και καπνό, στις επικοινωνίες και στην υγεία (Γράφημα 2, Πίνακας 1), ως ποσοστό επί του οικογενειακού προϋπολογισμού.
 - Σε σχέση με την προηγούμενη έρευνα (2011), καταγράφεται μεγαλύτερη μείωση δαπανών, σε τρέχουσες τιμές, για ένδυση – υπόδηση (-15,3%), διάφορα αγαθά και υπηρεσίες (-15,3%), ξενοδοχεία, καφενεία και εστιατόρια (-15,1%), αναψυχή και πολιτισμό (-15,0%), διαρκή αγαθά (-13,7%), μεταφορές (-12,6%), εκπαίδευση (-10,0%), υγεία (-8,6%). Μικρότερες μειώσεις παρατηρούνται στις δαπάνες για είδη διατροφής (-7,5%), επικοινωνίες (-7,5%), οινοπνευματώδη ποτά και καπνό (-5,7%) και στέγαση (-1,3%) (Πίνακας 1).
 - Όσον αφορά στις διαφορές στην ποσοστιαία κατανομή των δαπανών, η μεγαλύτερη αύξηση καταγράφεται για τη στέγαση κατά 1,3 ποσοστιαία μονάδα, ενώ η μεγαλύτερη μείωση καταγράφεται για ξενοδοχεία, καφενεία και εστιατόρια περίπου κατά 0,6 ποσοστιαία μονάδα.

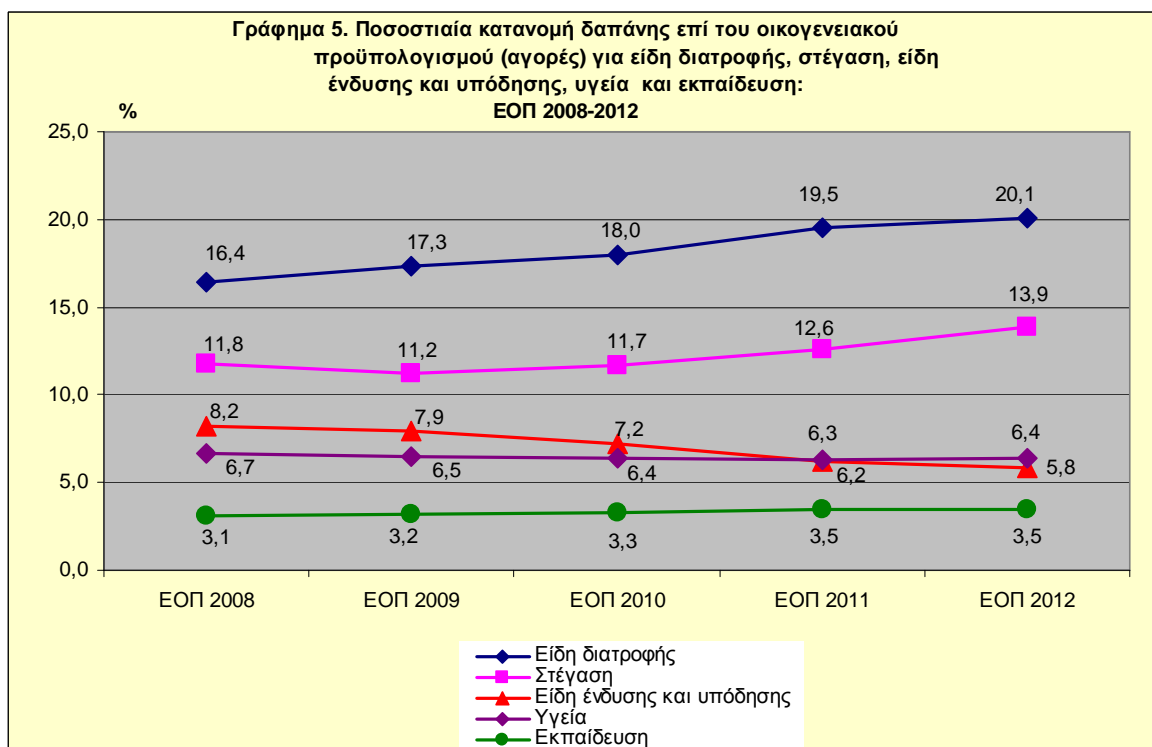
- Στον Πίνακα 2 παρουσιάζεται η μέση μηνιαία δαπάνη για όλα τα νοικοκυριά από το 2008 έως και το 2012, σε τρέχουσες τιμές
- Σε σχέση με την προηγούμενη έρευνα (2011), παρατηρείται μείωση της μηνιαίας δαπάνης, σε ευρώ, για μεταλλικά νερά, αναψυκτικά και χυμούς (-19,3%), ζάχαρη, μαρμελάδα, μέλι, γλυκά και ζαχαρωτά (-18,4%), καφέ, τσάι και κακάο (-13,9%), ψάρια (-11,2%), φρούτα (-8,5%), κρέας (-7,6%), λαχανικά (-7,0%), λοιπά είδη διατροφής (-5,1%), αλεύρι, ψωμί, δημητριακά (-4,1%), γαλακτοκομικά προϊόντα και αυγά (-4,0%), έλαια και λίπη (-0,7%) (Γράφημα 3, Πίνακας 3).

- Συγκρίνοντας τα αποτελέσματα της ΕΟΠ 2012 με αυτά των προηγούμενων ερευνών, παρατηρούμε μείωση της μέσης μηνιαίας δαπάνης των νοικοκυριών από 2.401,44 ευρώ (2008 σε σταθερές τιμές 2012) σε 1.637,10 ευρώ (2012), η οποία αντιστοιχεί σε μείωση, σε σταθερές τιμές 2012, κατά 31,8% και σε τρέχουσες τιμές κατά 22,7% (Γράφημα 4, Πίνακας 2).
- Την περίοδο από το 2008 έως το 2012, το σχετικά μεγαλύτερο μέρος των δαπανών επί του συνολικού οικογενειακού προϋπολογισμού αφορά σε είδη διατροφής (Πίνακας 2).
- Την περίοδο από το 2008 έως το 2012, συνεχής είναι η μείωση των δαπανών για είδη ένδυσης και υπόδησης, ως ποσοστό επί του οικογενειακού προϋπολογισμού, από 8,2 % το 2008 σε 5,8% το 2012 και για διαρκή αγαθά από 7,1% το 2008 σε 5,8% το 2012 (Πίνακας 2).

- Στο Γράφημα 4 παρουσιάζεται η μέση μηνιαία δαπάνη για όλα τα νοικοκυριά από το 2008 έως και το 2012, σε σταθερές τιμές του 2012.

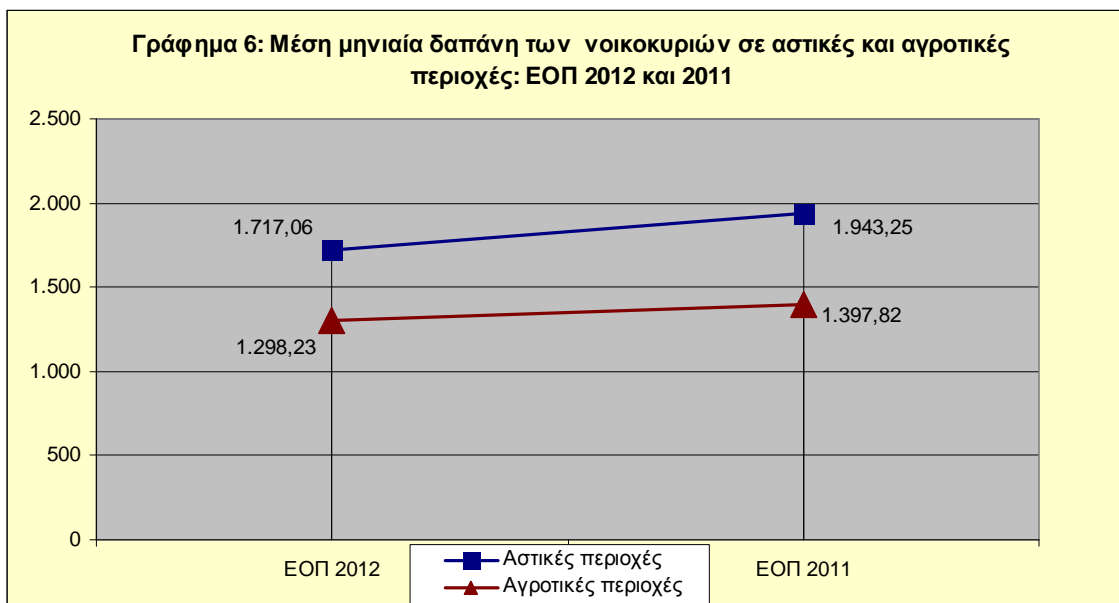

- Στο Γράφημα 5 παρουσιάζεται διαχρονικά, για τα έτη 2008 έως 2012, η τάση που καταγράφεται για βασικές κατηγορίες αγαθών και υπηρεσιών, ως ποσοστό της μέσης μηνιαίας δαπάνης επί του οικογενειακού προϋπολογισμού. Παρατηρείται αύξηση του ποσοστού της δαπάνης για είδη διατροφής κατά 3,7 ποσοστιαίες μονάδες, στέγασης κατά 2,1 και εκπαίδευσης κατά 0,4. Αντιθέτως, μείωση παρατηρείται στα ποσοστά της δαπάνης για είδη ένδυσης και υπόδησης κατά 2,4 ποσοστιαίες μονάδες και για υγεία κατά 0,3.

- Η ποσοστιαία κατανομή της μέσης μηνιαίας δαπάνης των νοικοκυριών, κατά τρόπο κτήσεως, παρουσιάζεται στον Πίνακα 4. Σε σύγκριση με την προηγούμενη έρευνα παρατηρείται σημαντική αύξηση της κατανάλωσης αγαθών από ίδια παραγωγή (από 0,7% το 2011 σε 1,1% το 2012, επί του οικογενειακού προϋπολογισμού).

Γ. Διαφορετικά πρότυπα κατανάλωσης, ανάλογα με τον τύπο νοικοκυριών

- Στον Πίνακα 5 παρουσιάζονται, ταξινομημένες κατά φθίνουσα σειρά, οι δώδεκα (12) κατηγορίες δαπανών που πραγματοποιούν, κατά μέσο όρο, τα νοικοκυριά της Χώρας για αγαθά και υπηρεσίες. Η μεγαλύτερη μέση μηνιαία δαπάνη αφορά σε είδη διατροφής και ακολουθούν οι δαπάνες για στέγαση, μεταφορές, ξενοδοχεία, εστιατόρια, καφεενία κλπ., ενώ επισημαίνεται ότι, παρά τα διαφορετικά πρότυπα κατανάλωσης που παρατηρούνται ανάλογα με τον τύπο νοικοκυριού, η μεγαλύτερη δαπάνη που καταγράφεται σε όλους τους τύπους νοικοκυριών αφορά σε είδη διατροφής.
- Νοικοκυριά με ένα άτομο μόνο, ηλικίας 65 ετών και άνω, έχουν λιγότερες δαπάνες κατά 65,9% της μέσης μηνιαίας δαπάνης των νοικοκυριών της Χώρας. Νοικοκυριά που αποτελούνται από ένα ζευγάρι με δυο παιδιά έως και 16 ετών έχουν περισσότερες δαπάνες κατά 140,1% της μέσης μηνιαίας δαπάνης των νοικοκυριών της Χώρας (Πίνακας 6).
- Νοικοκυριά με υπεύθυνο οικονομικά μη ενεργό ή άνεργο δαπανούν, κατά μέσο όρο, το 79,5 % της μέσης μηνιαίας δαπάνης των νοικοκυριών της Χώρας, ενώ αυτά με υπεύθυνο αυτοαπασχολούμενο με μισθωτούς το 176,6% αυτής (Πίνακας 7).
- Μείωση σε σύγκριση με το 2011, καταγράφεται στις δαπάνες νοικοκυριών με υπεύθυνο μισθωτό κατά 11,6%, ενώ η μικρότερη μείωση κατά 6,2% καταγράφεται στις δαπάνες νοικοκυριών με υπεύθυνο αυτοαπασχολούμενο με μισθωτούς (Πίνακας 7).
- Η μέση μηνιαία δαπάνη διαφέρει ανάλογα με την ηλικία του υπευθύνου του νοικοκυριού. Όπως και στην έρευνα έτους 2011, τα νοικοκυριά με υπεύθυνο ηλικίας 45-54 ετών δαπανούν, κατά μέσο όρο, περισσότερο. Πιο συγκεκριμένα, τα νοικοκυριά αυτά δαπανούν, κατά μέσο όρο, το 125,3 % της μέσης μηνιαίας δαπάνης των νοικοκυριών της Χώρας, ενώ αυτά με υπεύθυνο ηλικίας 75 ετών και άνω το 53,2% αυτής (Πίνακας 8).
- Τα νοικοκυριά που διαμένουν σε αγροτικές περιοχές δαπανούν 1.298,23 ευρώ μηνιαίως, ενώ αυτά που διαμένουν σε αστικές περιοχές 1.717,06 ευρώ (Γράφημα 6). Επομένως, τα νοικοκυριά που διαμένουν σε αγροτικές περιοχές δαπανούν, κατά μέσο, όρο 24,4% λιγότερο από τα νοικοκυριά που διαμένουν σε αστικές περιοχές.

Δ. Μέση μηνιαία κατανάλωση (ποσότητες), ειδών διατροφής, οιοπνευματωδών ποτών, καπνού, υγρών καυσίμων, υγραερίου, φυσικού αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας

- Μείωση παρουσιάζουν οι μηνιαίες ποσότητες ειδών διατροφής και οιοπνευματωδών ποτών και καπνού που αφορούν σε τσιγάρα (-11,9%), οιοπνευματώδη ποτά (-7,5%), γιαούρτι (-4,9%), φρούτα (-4,8%), ψάρια (-4,6%), τυρί (-4,6%), κρέας (-3,6%), γάλα (-2,4%), λαχανικά νωπά, συντηρημένα και όσπρια (-2,0%), ψωμί και είδη αρτοποιίας (-2,0) (Πίνακας 9).
- Η μέση μηνιαία ποσότητα υγρών καυσίμων, υγραερίου, φυσικού αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας που καταναλώνεται στην κύρια κατοικία μειώθηκε κατά 14,7%, 7,9% , 2,1 % και 0,5% αντίστοιχα, ενώ η μέση μηνιαία ποσότητα στερεών καυσίμων (καυσόξυλα, πελλέτες, πυρηνάς κλπ.) αυξήθηκε κατά 46,4 % (Πίνακας 10).

Ε. Συνθήκες διαβίωσης

Από τα στοιχεία της έρευνας (Πίνακας 11) προκύπτει ότι:

α) αυξήθηκε ο αριθμός των νοικοκυριών που διαθέτουν:

- ηλεκτρονικό υπολογιστή στην κύρια κατοικία τους (μεταβολή 4,2%),
- τουλάχιστον, ένα κινητό τηλέφωνο (μεταβολή 1,2%),
- κλειστούς χώρους στάθμευσης στην κατοικία (μεταβολή 1,8%).

β) μειώθηκε ο αριθμός των νοικοκυριών που:

- χρησιμοποιούν την κεντρική θέρμανση ως κύρια πηγή θέρμανσης (μεταβολή 22,6%).
- κατέχουν ή νοικιάζουν δευτερεύουσες ή εξοχικές κατοικίες (μεταβολή 2,8%), λόγω μείωσης των ενοικιαζόμενων και των εξοχικών που έγιναν κύριες κατοικίες,
- διέθεταν τουλάχιστον, ένα επιβατιγό αυτοκίνητο ΙΧ (0,6%), ενώ ο αριθμός των αυτοκινήτων μειώθηκε κατά 3,1%,

γ) παρέμεινε σταθερός ο αριθμός των νοικοκυριών που διαθέτουν σταθερό τηλέφωνο (μεταβολή 0,0%).

ΣΤ. Ανισότητα

- Το μερίδιο της διάμεσης ισοδύναμης δαπάνης (αγορές) του πλουσιότερου 20% του πληθυσμού είναι 5,9 φορές μεγαλύτερο από το μερίδιο της διάμεσης ισοδύναμης δαπάνης του φτωχότερου 20% του πληθυσμού (5,5 για το 2011). Ο δείκτης μειώνεται στο 4,7, όταν συμπεριληφθούν στην καταναλωτική δαπάνη και οι τεκμαρτές δαπάνες (τελική καταναλωτική δαπάνη) ⁽¹⁾ (4,5 για το 2011) (Πίνακας 12).
- Το μερίδιο της διάμεσης ισοδύναμης δαπάνης για είδη διατροφής των νοικοκυριών του φτωχότερου 20% του πληθυσμού ανέρχεται στο 33,6% των δαπανών των νοικοκυριών της Χώρας, ενώ το αντίστοιχο μερίδιο του πλουσιότερου 20% του πληθυσμού ανέρχεται στο 13,5% (Πίνακας 13).
- Ο κίνδυνος φτώχειας απειλεί το 21,2% του πληθυσμού της Χώρας, όταν στον υπολογισμό του δείκτη λαμβάνεται υπόψη μόνο η δαπάνη με τρόπο κτήσεως την αγορά (20,6% το 2011), ενώ ο δείκτης μειώνεται στο 15,3% του πληθυσμού (15,0% το 2011), όταν λαμβάνονται υπόψη όλες οι καταναλωτικές δαπάνες, ανεξάρτητα από τον τρόπο κτήσεως (τεκμαρτό ενοίκιο από ιδιοκατοίκηση, ιδιοπαραγόμενα αγαθά, αγαθά και υπηρεσίες παρεχόμενες δωρεάν από τον εργοδότη, άλλα νοικοκυριά, μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς, κράτος κλπ) (Πίνακες 14 και 15).
- Η μέση μηνιαία δαπάνη των φτωχών νοικοκυριών⁽²⁾ εκτιμάται στο 32,0% των δαπανών των μη φτωχών νοικοκυριών⁽³⁾. Τα φτωχά νοικοκυριά δαπανούν το 33,3% του μέσου προϋπολογισμού τους σε είδη διατροφής, ενώ τα μη φτωχά το 19,2%. Λόγω της σύνθεσης των φτωχών νοικοκυριών (ηλικιωμένοι, ανασφάλιστοι, κλπ.), η δαπάνη για την υγεία ανέρχεται στο 7,3% του μέσου προϋπολογισμού τους, ενώ των μη φτωχών στο 6,5% (Πίνακας 16).

Z. Καταναλωτικά πρότυπα στην Ευρώπη

- Στην Ελλάδα, στην Εσθονία και στην Λετονία το σχετικά μεγαλύτερο μερίδιο των δαπανών του μέσου προϋπολογισμού των νοικοκυριών αφορά στα είδη διατροφής (Πίνακας 17).
- Τα καταναλωτικά πρότυπα διαφέρουν για την Ισπανία και την Ιταλία, όπου καταγράφονται ως υψηλότερες οι δαπάνες που αφορούν στη στέγαση.
- Οι δαπάνες για εκπαίδευση κυμαίνονται από 0,7% του μέσου προϋπολογισμού των νοικοκυριών στην Εσθονία έως 3,5% στην Ελλάδα.
- Η Ελλάδα και η Λετονία καταγράφουν τη μεγαλύτερη ιδιωτική δαπάνη για την υγεία, 6,4% και 5,9 % του μέσου προϋπολογισμού των νοικοκυριών, αντίστοιχα.

Για περισσότερες πληροφορίες, επισκεφτείτε την ιστοσελίδα της ΕΛΣΤΑΤ σχετικά με την Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2012

⁽¹⁾ **Τελική καταναλωτική δαπάνη του νοικοκυριού:** η αξία, σε χρήμα, των αγαθών και υπηρεσιών που αγόρασε το νοικοκυριό ή έλαβε σε είδος (από δική του παραγωγή, δικό του κατάστημα, τον εργοδότη ή από αλλού), για να καλύψει τις οικογενειακές και κοινωνικές του ανάγκες.

⁽²⁾ **Φτωχός πληθυσμός:** ο πληθυσμός που έχει εισόδημα μικρότερο ή ίσο από το κατώφλι της φτώχειας. Το κατώφλι της φτώχειας υπολογίζεται με τη σχετική έννοια και ορίζεται στο 60% της διάμεσης ισοδύναμης δαπάνης από αγορές του νοικοκυριού (περισσότερες πληροφορίες στις επεξηγηματικές σημειώσεις).

⁽³⁾ **Μη Φτωχός πληθυσμός:** ο πληθυσμός που έχει εισόδημα μεγαλύτερο από το κατώφλι της φτώχειας. Το κατώφλι της φτώχειας υπολογίζεται με τη σχετική έννοια και ορίζεται στο 60% της διάμεσης ισοδύναμης δαπάνης από αγορές του νοικοκυριού (περισσότερες πληροφορίες στις επεξηγηματικές σημειώσεις).

ΠΙΝΑΚΕΣ

Πίνακας 1. Μέσος όρος μηνιαίας δαπάνης (αγορές) για αγαθά και υπηρεσίες:
ΕΟΠ 2012 και 2011

Αξία σε ευρώ

Αγαθά και υπηρεσίες	ΕΟΠ 2012		ΕΟΠ 2011		ΕΟΠ 2012/2011	ΕΟΠ 2012/2011
	Αξία	Κατανομή %	Αξία	Κατανομή %	Μεταβολή αξίας %	Διαφορά ποσοστιαίας κατανομής %
Σύνολο	1.637,10	100,0	1.824,02	100,0	-10,2	
Είδη διατροφής	328,57	20,1	355,05	19,5	-7,5	0,6
Οινοπνευματώδη ποτά και καπνός	62,71	3,8	66,52	3,6	-5,7	0,2
Είδη ένδυσης και υπόδησης	95,34	5,8	112,51	6,2	-15,3	-0,4
Στέγαση	227,07	13,9	230,16	12,6	-1,3	1,3
Διαρκή αγαθά	94,97	5,8	110,05	6,0	-13,7	-0,2
Υγεία	104,71	6,4	114,58	6,3	-8,6	0,1
Μεταφορές	209,88	12,8	240,05	13,2	-12,6	-0,4
Επικοινωνίες	68,19	4,2	73,69	4,0	-7,5	0,2
Αναψυχή και πολιτισμός	72,87	4,5	85,72	4,7	-15,0	-0,2
Εκπαίδευση	57,33	3,5	63,71	3,5	-10,0	0,0
Ξενοδοχεία, καφενεία και εστιατόρια	160,47	9,8	189,11	10,4	-15,1	-0,6
Διάφορα αγαθά και υπηρεσίες	154,98	9,5	182,89	10,0	-15,3	-0,5

Πίνακας 2. Μέσος όρος μηνιαίας δαπάνης (αγορές, τρέχουσες τιμές) για αγαθά και υπηρεσίες: ΕΟΠ 2012 – 2008

Αξία σε ευρώ

Αγαθά και υπηρεσίες	ΕΟΠ 2012		ΕΟΠ 2011		ΕΟΠ 2010		ΕΟΠ 2009		ΕΟΠ 2008	
	Αξία σε	%	Αξία σε	%	Αξία σε	%	Αξία σε	%	Αξία σε	%
Σύνολο	1.637,10	100,0	1.824,02	100,0	1.956,42	100,0	2.065,18	100,0	2.117,67	100,0
Είδη διατροφής	328,57	20,1	355,05	19,5	351,67	18,0	356,60	17,3	347,40	16,4
Οινοπνευματώδη ποτά και καπνός	62,71	3,8	66,52	3,6	68,70	3,5	68,63	3,3	68,39	3,2
Είδη ένδυσης και υπόδησης	95,34	5,8	112,51	6,2	140,84	7,2	162,84	7,9	174,24	8,2
Στέγαση	227,07	13,9	230,16	12,6	228,82	11,7	232,18	11,2	249,55	11,8
Διαρκή αγαθά	94,97	5,8	110,05	6,0	130,47	6,7	138,80	6,7	149,45	7,1
Υγεία	104,71	6,4	114,58	6,3	124,43	6,4	134,27	6,5	142,10	6,7
Μεταφορές	209,88	12,8	240,05	13,2	264,87	13,5	274,37	13,3	283,36	13,4
Επικοινωνίες	68,19	4,2	73,69	4,0	78,46	4,0	89,63	4,3	94,04	4,4
Αναψυχή και πολιτισμός	72,87	4,5	85,72	4,7	91,60	4,7	100,17	4,9	102,05	4,8
Εκπαίδευση	57,33	3,5	63,71	3,5	64,21	3,3	66,80	3,2	64,82	3,1
Ξενοδοχεία, καφενεία και εστιατόρια	160,47	9,8	189,11	10,4	209,75	10,7	228,18	11,0	229,79	10,9
Διάφορα αγαθά και υπηρεσίες	154,98	9,5	182,89	10,0	202,61	10,4	212,70	10,3	212,48	10,0

Πίνακας 3. Μέσος όρος μηνιαίας δαπάνης (αγορές) για είδη διατροφής: ΕΟΠ 2012 και 2011

Αξία σε ευρώ

Είδη διατροφής και μη οينوπνευματώδη ποτά	ΕΟΠ 2012		ΕΟΠ 2011		ΕΟΠ 2012/2011	ΕΟΠ 2012/2011
	Αξία	Κατανομή %	Αξία	Κατανομή %	Μεταβολή αξίας %	Διαφορά ποσοστιαίας κατανομής %
Σύνολο	328,57	100,0	355,05	100,0	-7,5	
Αλεύρι, ψωμί, δημητριακά	49,12	14,9	51,21	14,4	-4,1	0,5
Κρέας	75,37	22,9	81,58	23	-7,6	-0,1
Ψάρια	24,78	7,5	27,89	7,9	-11,2	-0,4
Γαλακτοκομικά προϊόντα και αυγά	58,72	17,9	61,18	17,2	-4,0	0,7
Έλαια και λίπη	19,82	6,0	19,95	5,6	-0,7	0,4
Φρούτα	24,81	7,6	27,12	7,6	-8,5	0,0
Λαχανικά	38,61	11,8	41,50	11,7	-7,0	0,1
Ζάχαρη, μαρμελάδα, μέλι, σιρόπια, σοκολάτα και ζαχαρωτά	15,30	4,7	18,75	5,3	-18,4	-0,6
Λοιπά είδη διατροφής	5,06	1,5	5,33	1,5	-5,1	0,0
Καφές, τσάι και κακάο	6,30	1,9	7,32	2,1	-13,9	-0,2
Μεταλλικά νερά, αναψυκτικά, χυμοί φρούτων και λαχανικών	10,67	3,2	13,22	3,7	-19,3	-0,5

Πίνακας 4. Μέση μηνιαία δαπάνη, κατά τρόπο κτήσεως αγαθών και υπηρεσιών: ΕΟΠ 2012 και 2011

Αξία σε ευρώ

Τρόπος κτήσεως αγαθών και υπηρεσιών	ΕΟΠ 2012		ΕΟΠ 2011	
	Αξία	Κατανομή %	Αξία	Κατανομή %
Αγορές και απολαβές σε είδος	2.010,08	100,0	2.214,85	100,0
Αγορές	1.637,10	81,4	1.824,02	82,4
Από δική του παραγωγή	21,38	1,1	14,97	0,7
Από δική του επιχείρηση	299,15	14,9	310,65	14,0
Από άλλες πηγές	47,56	2,4	60,57	2,7
Από τον εργοδότη	4,89	0,2	4,64	0,2

**Πίνακας 5. Ποσοστιαία κατανομή μέσης μηνιαίας δαπάνης για τις 12 κύριες κατηγορίες αγαθών και υπηρεσιών, κατά τύπο νοικοκυριού, ταξινομημένες κατά φθίνουσα σειρά:
ΕΟΠ 2012**

Αγαθά και υπηρεσίες	Όλα τα νοικοκυριά	Άτομο μόνο, ηλικίας 65 ετών και άνω	Ζευγάρι με 1 παιδί έως και 16 ετών	Ζευγάρι με 2 παιδιά έως και 16 ετών	Ζευγάρι με 3 παιδιά και άνω έως και 16 ετών	Ένας γονέας με 1 παιδί ή περισσότερα έως και 16 ετών	Ζευγάρι ή ένας γονέας με παιδιά άνω των 16 ετών
Είδη διατροφής	20,1	26,0	18,8	19,0	21,6	22,8	19,4
Στέγαση	13,9	19,5	13,5	12,6	12,9	18,9	11,6
Μεταφορές	12,8	5,1	13,7	13,1	12,4	9,6	14,5
Ξενοδοχεία, καφεενεία και εστιατόρια	9,8	5,0	9,1	9,7	10,2	8,4	11,1
Διάφορα αγαθά και υπηρεσίες	9,5	9,6	10,6	7,4	6,1	6,4	10,0
Υγεία	6,4	11,2	6,1	5,2	6,7	4,2	6,1
Είδη ένδυσης και υπόδησης	5,8	3,3	6,5	6,9	8,4	5,4	5,9
Διαρκή αγαθά	5,8	11,8	7,0	6,4	4,6	4,7	4,3
Αναψυχή και πολιτισμός	4,5	2,2	3,9	6,1	3,6	3,9	5,0
Επικοινωνίες	4,2	4,2	3,8	3,6	3,2	4,3	4,4
Οινοπνευματώδη ποτά και καπνός	3,8	2,2	3,3	3,3	2,6	3,1	4,5
Εκπαίδευση	3,5	-	3,6	6,5	7,7	8,2	3,2

Πίνακας 6. Μέση μηνιαία δαπάνη (αγορές), κατά τύπο νοικοκυριού: ΕΟΠ 2012

Αξία σε ευρώ

Τύπος νοικοκυριού	Αξία	Συμμετοχή %
Όλα τα νοικοκυριά	1.637,10	100,0
Άτομο μόνο, ηλικίας κάτω των 65 ετών	1.079,14	65,9
Άτομο μόνο, ηλικίας 65 ετών και άνω	673,01	41,1
Ζευγάρι	1.244,66	76,0
Ζευγάρι με 1 παιδί έως και 16 ετών	2.106,72	128,7
Ζευγάρι με 2 παιδιά έως και 16 ετών	2.294,23	140,1
Ζευγάρι με 3 παιδιά και άνω έως και 16 ετών	2.348,28	143,4
Ένας γονέας με 1 παιδί ή περισσότερα έως και 16 ετών	1.268,64	77,5
Ζευγάρι ή ένας γονέας με παιδιά άνω των 16 ετών	2.050,35	125,2
Άλλο είδος νοικοκυριού	1.789,99	109,3

Πίνακας 7. Μέση μηνιαία δαπάνη (αγορές), κατά θέση στην εργασία του υπευθύνου: ΕΟΠ 2012 και 2011

Αξία σε ευρώ

Θέση στην εργασία	ΕΟΠ 2012	ΕΟΠ 2011	ΕΟΠ 2012 /2011
	Αξία	Αξία	Μεταβολή %
Σύνολο αγορών	1.637,10	1.824,02	-10,2
Μισθωτός	1.975,08	2.233,06	-11,6
Αυτοαπασχολούμενος με μισθωτούς	2.884,05	3.073,40	-6,2
Αυτοαπασχολούμενος χωρίς μισθωτούς	2.026,14	2.168,97	-6,6
Οικονομικά μη ενεργός ή άνεργος	1.300,92	1.394,42	-6,7

Πίνακας 8. Μέση μηνιαία δαπάνη (αγορές), κατά ομάδες ηλικιών του υπευθύνου του νοικοκυριού: ΕΟΠ 2012 και 2011

Αξία σε ευρώ

Ομάδες ηλικιών	ΕΟΠ 2012		ΕΟΠ 2011	
	Αξία	Συμμετοχή %	Αξία	Συμμετοχή %
Όλα τα νοικοκυριά	1.637,10	100,0	1.824,02	100,0
Μέχρι 24 ετών	938,42	57,3	1.154,63	63,3
25 - 34 ετών	1.528,23	93,3	1.706,97	93,6
35 - 44 ετών	1.966,30	120,1	2.299,43	126,1
45 - 54 ετών	2.051,31	125,3	2.319,30	127,2
55 - 64 ετών	1.887,79	115,3	2.134,47	117,0
65 - 74 ετών	1.337,30	81,7	1.398,08	76,6
75 ετών και άνω	870,85	53,2	891,15	48,9

Πίνακας 9. Μέση μηνιαία κατανάλωση (ποσότητα) ειδών διατροφής και οινοπνευματωδών ποτών και καπνού: ΕΟΠ 2012 και 2011

Είδος	Μονάδα μέτρησης	ΕΟΠ 2012	ΕΟΠ 2011	Διαφορά ποσότητας	Μεταβολή %
Ρύζι	Γραμμάρια	1.296	1.286	10	0,8
Ψωμί και είδη αρτοποιίας	Γραμμάρια	11.140	11.373	-233	-2,0
Ζυμαρικά	Γραμμάρια	2.672	2.636	36	1,4
Κρέας	Γραμμάρια	11.029	11.441	-412	-3,6
Ψάρια	Γραμμάρια	3.143	3.293	-150	-4,6
Γάλα	Χιλιοστόλιτρα	12.418	12.727	-309	-2,4
Αυγά	Τεμάχια	16	16	0	0,0
Γιαούρτι	Γραμμάρια	1.745	1.835	-90	-4,9
Τυρί	Γραμμάρια	3.373	3.535	-162	-4,6
Φρούτα νωπά, συντηρημένα και ξηροί καρποί	Γραμμάρια	19.916	20.917	-1.001	-4,8
Λαχανικά νωπά, συντηρημένα και όσπρια	Γραμμάρια	28.403	28.992	-589	-2,0
Ελαιόλαδο	Χιλιοστόλιτρα	3.729	3.534	195	5,5
Τσιγάρα	Τεμάχια	237	269	-32	-11,9
Οινοπνευματώδη ποτά	Χιλιοστόλιτρα	3.788	4.096	-308	-7,5

Πίνακας 10. Μέση μηνιαία κατανάλωση (ποσότητα) ηλεκτρικής ενέργειας, φυσικού αερίου, και άλλων καυσίμων για την κύρια κατοικία: ΕΟΠ 2012 και 2011

Ηλεκτρική ενέργεια, φυσικό αέριο και καύσιμα υγρά και στερεά	Μονάδα μέτρησης	ΕΟΠ 2012	ΕΟΠ 2011	Διαφορά ποσότητας	Μεταβολή %
Ηλεκτρική ενέργεια	Κιλοβατώρες	320,11	321,73	-1,62	-0,5
Φυσικό αέριο	Κυβικά μέτρα	7,55	7,71	-0,16	-2,1
Υγραέριο	Γραμμάρια	836,53	908,55	-72,02	-7,9
Καύσιμα υγρά	Λίτρα	55,73	65,3	-9,57	-14,7
Καύσιμα στερεά	Κιλά	54,45	37,2	17,25	46,4

Πίνακας 11. Δείκτες συνθηκών διαβίωσης: ΕΟΠ 2012 και 2011

Ανέσεις των νοικοκυριών στην κύρια κατοικία	ΕΟΠ 2012		ΕΟΠ 2011		Μεταβολή αριθμού νοικοκυριών %
	Αριθμός νοικοκυριών	Κατανομή %	Αριθμός νοικοκυριών	Κατανομή %	
Σύνολο νοικοκυριών	4.163.236	100,0	4.148.161	100,0	0,4
Τηλεόραση έγχρωμη	4.135.851	99,3	4.126.589	99,5	0,2
Προσωπικός ηλεκτρονικός υπολογιστής	2.413.165	58,0	2.316.352	55,8	4,2
Κινητό τηλέφωνο	3.712.447	89,2	3.666.731	88,4	1,2
Δεύτερη κατοικία	701.472	16,0	721.401	17,4	-2,8
Πλυντήριο πιάτων	1.555.028	37,4	1.570.610	37,9	-1,0
Σταθερό τηλέφωνο	3.468.276	83,3	3.468.034	83,6	0,0
DVD	2.445.926	58,8	2.539.719	61,2	-3,7
Κεντρική θέρμανση	2.317.127	55,7	2.992.563	72,1	-22,6
Επιβατικό αυτοκίνητο ΙΧ	2.665.966	65,2	2.682.644	64,7	-0,6
Κλειστός χώρος στάθμευσης	564.498	13,6	554.605	13,4	1,8

**Πίνακας 12. Πεντημόρια δαπάνης και δείκτης ανισοκατανομής (S80/S20):
ΕΟΠ 2012 και 2011**

Αξία σε ευρώ

Πεντημόρια δαπάνης	Δαπάνη (αγορές)		Συνολική δαπάνη	
	ΕΟΠ 2012	ΕΟΠ 2011	ΕΟΠ 2012	ΕΟΠ 2011
1 ^ο πεντημόριο	338,45	385,80	491,96	554,20
2 ^ο πεντημόριο	539,09	609,68	726,34	814,18
3 ^ο πεντημόριο	743,12	832,59	948,66	1.062,35
4 ^ο πεντημόριο	1010,75	1.147,35	1263,10	1.399,41
5 ^ο πεντημόριο	1981,52	2.128,58	2309,78	2.458,11
<i>S80/S20</i>	5,9	5,5	4,7	4,5

**Πίνακας 13. Πεντημόρια δαπάνης ανά κατηγορία αγαθών και υπηρεσιών:
ΕΟΠ 2012 και ΕΟΠ 2011**

Αγαθά και υπηρεσίες	ΕΟΠ 2012		ΕΟΠ 2011	
	1 ^ο πεντημόριο (χαμηλότερο 20%)	5 ^ο πεντημόριο (υψηλότερο 20%)	1 ^ο πεντημόριο (χαμηλότερο 20%)	5 ^ο πεντημόριο (υψηλότερο 20%)
Σύνολο	100,0	100,0	100,0	100,0
Είδη διατροφής	33,6	13,5	34,6	12,7
Οινοπνευματώδη ποτά και καπνός	3,2	3,3	3,6	2,7
Είδη ένδυσης και υπόδησης	2,6	6,8	3,0	7,1
Στέγαση	23,2	10,3	20,3	9,4
Διαρκή αγαθά οικιακής χρήσης	3,5	8,1	4,4	7,8
Υγεία	7,2	7,1	8,4	7,6
Μεταφορές	6,5	14,7	6,0	15,7
Επικοινωνίες	6,5	3,2	5,9	3,2
Αναψυχή και πολιτισμός	2,1	5,9	1,8	6,2
Εκπαίδευση	0,7	3,6	0,9	3,7
Ξενοδοχεία, καφεενία και εστιατόρια	5,1	11,3	5,3	11,2
Διάφορα αγαθά και υπηρεσίες	5,9	12,1	5,7	12,8

Πίνακας 14. Κατώφλι κινδύνου φτώχειας: ΕΟΠ 2012 και 2011

Αξία σε ευρώ

Δαπάνη (αγορές) κατ' έτος		Συνολική δαπάνη κατ' έτος	
2012	2011	2012	2011
5.524,20	6.175,66	6.822,72	7.611,77

Πίνακας 15. Ποσοστό πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας: ΕΟΠ 2012 και 2011

%

Δαπάνη (αγορές)		Συνολική δαπάνη	
2012	2011	2012	2011
21,2	20,6	15,3	15,0

Πίνακας 16. Μέση μηνιαία δαπάνη (αγορές) για αγαθά και υπηρεσίες: ΕΟΠ 2012

Αξία σε ευρώ

Αγαθά και υπηρεσίες	Φτωχός πληθυσμός		Μη Φτωχός πληθυσμός		Φτωχός/ μη φτωχός Μεταβολή %
	Αξία	%	Αξία	%	
Σύνολο	344,70	100,0	1.078,42	100,0	32,0
Είδη διατροφής	114,76	33,3	207,56	19,2	55,3
Οινοπνευματώδη ποτά και καπνός	10,80	3,1	41,20	3,8	26,2
Είδη ένδυσης και υπόδησης	8,92	2,6	63,82	5,9	14,0
Στέγαση	80,22	23,3	151,38	14,0	53,0
Διαρκή αγαθά οικιακής χρήσης	11,90	3,5	68,44	6,3	17,4
Υγεία	25,27	7,3	70,39	6,5	35,9
Μεταφορές	23,07	6,7	136,88	12,7	16,9
Επικοινωνίες	22,28	6,5	43,45	4,0	51,3
Αναψυχή και πολιτισμός	7,30	2,1	46,94	4,4	15,6
Εκπαίδευση	2,42	0,7	33,30	3,1	7,3
Ξενοδοχεία, καφενεία και εστιατόρια	17,34	5,0	108,50	10,1	16,0
Διάφορα αγαθά και υπηρεσίες	20,44	5,9	106,56	9,9	19,2

Πίνακας 17. Ποσοστιαία κατανομή μέσης μηνιαίας δαπάνης (αγορές) για αγαθά και υπηρεσίες, σε χώρες της Ευρώπης: ΕΟΠ 2012

Αγαθά και υπηρεσίες	Ελλάδα	Εσθονία	Ιταλία	Λετονία	Ισπανία
Είδη διατροφής	20,1	27,7	16,7	28,0	14,7
Οινοπνευματώδη ποτά και καπνός	3,8	3,7	2,6	3,3	2,1
Είδη ένδυσης και υπόδησης	5,8	5,0	5,0	5,1	5,0
Στέγαση	13,9	18,1	34,5	16,8	32,3
Διαρκή αγαθά	5,8	5,6	4,8	4,1	4,4
Υγεία	6,4	3,7	3,6	5,9	3,2
Μεταφορές	12,8	12,5	14,5	14,1	11,8
Επικοινωνίες	4,2	5,6	1,9	4,7	3,1
Αναψυχή και πολιτισμός	4,5	9,4	4,1	6,7	5,9
Εκπαίδευση	3,5	0,7	1,2	1,7	1,2
Ξενοδοχεία, καφενεία και εστιατόρια	9,8	3,0	6,5	4,5	8,7
Διάφορα αγαθά και υπηρεσίες	9,5	5,0	4,6	5,1	7,6

**Πίνακας 18. Συντελεστές μεταβλητότητας στις 12 κατηγορίες αγαθών και υπηρεσιών:
ΕΟΠ 2012**

Αγαθά και υπηρεσίες	Συντελεστής μεταβλητότητας %
Σύνολο	2,6
Είδη διατροφής	1,6
Οινοπνευματώδη ποτά και καπνός	3,3
Είδη ένδυσης και υπόδησης	4,7
Στέγαση	2,0
Διαρκή αγαθά	5,4
Υγεία	4,6
Μεταφορές	5,0
Επικοινωνίες	1,9
Αναψυχή και πολιτισμός	6,4
Εκπαίδευση	8,2
Ξενοδοχεία, καφεενεία και εστιατόρια	3,6
Διάφορα αγαθά και υπηρεσίες	3,8

ΕΠΕΞΗΓΗΜΑΤΙΚΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών

Η Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών – ΕΟΠ (Household Budget Survey) είναι μία στατιστική έρευνα με την οποία συγκεντρώνονται πληροφορίες από αντιπροσωπευτικό δείγμα νοικοκυριών για τη σύνθεσή τους, την απασχόληση των μελών τους, τις συνθήκες στέγασης και, κυρίως, για τις δαπάνες διαβίωσής τους, καθώς και για τα εισοδήματά τους. Οι πληροφορίες για τις δαπάνες που συγκεντρώνονται από τα νοικοκυριά είναι πολύ αναλυτικές. Δεν συγκεντρώνονται, δηλαδή, πληροφορίες για κατηγορίες δαπανών συνολικά, όπως «δαπάνες διατροφής», «είδη ένδυσης – υπόδησης», «δαπάνες για υγεία» κλπ., αλλά για καθεμία δαπάνη χωριστά, π.χ. ψωμί άσπρο, γάλα νωπό πλήρες, μοσχάρι νωπό κλπ., υποδήματα ανδρικά, γυναικεία κλπ. ή μικροβιολογικές εξετάσεις, φάρμακα κλπ.

Βασικός στόχος της έρευνας είναι η αναθεώρηση του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή που καταρτίζεται από την ΕΛΣΤΑΤ. Επιπλέον, η ΕΟΠ αποτελεί την πλέον κατάλληλη πηγή για:

- τη συμπλήρωση των διαθέσιμων στατιστικών στοιχείων με την εκτίμηση της συνολικής ιδιωτικής κατανάλωσης,
- τη μελέτη του ύψους και της διάρθρωσης των δαπανών των νοικοκυριών σε σχέση με το εισόδημά τους, καθώς και τα άλλα οικονομικά, κοινωνικά και δημογραφικά χαρακτηριστικά τους,
- την ανάλυση των μεταβολών του επιπέδου διαβίωσης των νοικοκυριών σε σχέση με τις προηγούμενες έρευνες,
- τη μελέτη της σχέσης μεταξύ των αγορών και των σε είδος απολαβών των νοικοκυριών,
- τη μελέτη των ορίων χαμηλού εισοδήματος κατά διάφορες κοινωνικο - οικονομικές κατηγορίες και ομάδες του πληθυσμού, καθώς και
- τη μελέτη των αλλαγών στις διατροφικές συνήθειες των νοικοκυριών της Χώρας.

Ιστορικό της έρευνας

Η ΕΟΠ 2012 είναι η δέκατη τρίτη κατά σειρά έρευνα που έχει διενεργηθεί στην Ελλάδα. Η πρώτη ΕΟΠ στην Ελλάδα διενεργήθηκε κατά τα έτη 1957/58, είχε διάρκεια ένα χρόνο και το δείγμα ανήλθε σε 2.500, περίπου, νοικοκυριά των αστικών περιοχών της Χώρας. Η έρευνα αυτή συνεχίστηκε κατά τα επόμενα έτη και μέχρι το έτος 1972 μόνο σε δήμους άνω των 30.000 κατοίκων, σε μικρότερο, όμως, δείγμα νοικοκυριών.

Τον Απρίλιο του έτους 1963, παράλληλα με την έρευνα στις αστικές περιοχές, άρχισε ευρείας έκτασης έρευνα στις ημιαστικές και στις αγροτικές περιοχές της Χώρας, δηλαδή σε δήμους και κοινότητες με πληθυσμό κάτω των 10.000 κατοίκων, διήρκεσε ένα χρόνο, περιελήφθησαν 3.755 νοικοκυριά των περιοχών αυτών και συνεχίστηκε μέχρι το έτος 1972 σε μικρότερο, όμως, δείγμα νοικοκυριών.

Κατά τα έτη 1974, 1981/82, 1987/88, 1993/94, 1998/99, 2004/2005 πραγματοποιήθηκαν Έρευνες Οικογενειακών Προϋπολογισμών, οι οποίες κάλυψαν όλες τις περιοχές της Χώρας, σε δείγμα, περίπου, 7.500 νοικοκυριών για την πρώτη και σε δείγμα, περίπου, 6.000 έως 6.800 νοικοκυριών για καθεμία από τις τέσσερις επόμενες, και είχαν διάρκεια ένα έτος.

Από το έτος 2008 αποφασίστηκε, για εθνικές ανάγκες (κατάρτιση Δείκτη Τιμών Καταναλωτή με μεγαλύτερη αξιοπιστία, παραγωγή συγκρίσιμων στατιστικών για τις ανάγκες των Εθνικών Λογαριασμών), η διενέργεια της έρευνας να είναι ετήσια και συνεχής, δηλαδή να έχει διάρκεια ένα χρόνο και να πραγματοποιείται κάθε χρόνο. Συγκεκριμένα το 2008 πραγματοποιήθηκε σε αρχικό δείγμα, περίπου, 4.000 νοικοκυριών και κάλυψε όλες τις περιοχές της Χώρας.

Νομικό πλαίσιο

Η Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2012 διενεργήθηκε από την ΕΛΣΤΑΤ, σύμφωνα με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, σε δείγμα ιδιωτικών νοικοκυριών όλων των περιοχών της Χώρας.

Κάλυψη

Η έρευνα καλύπτει όλα τα ιδιωτικά νοικοκυριά της Χώρας με τα μέλη τους, ανεξάρτητα από το μέγεθος ή οποιαδήποτε οικονομικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά τους.

Εξαιρούνται από την έρευνα:

- Οι συλλογικές κατοικίες, όπως ξενοδοχεία, πανσιόν, νοσοκομεία, γηροκομεία, στρατόπεδα, αναμορφωτήρια κλπ. Συλλογικές κατοικίες θα θεωρηθούν και τα νοικοκυριά που παρέχουν στέγη με διατροφή σε πέντε τροφίμους και άνω.
- Τα νοικοκυριά με μέλη ξένους υπηκόους που υπηρετούν σε ξένες διπλωματικές αποστολές.

Δειγματοληψία

Η έρευνα είναι δειγματοληπτική, με τελική δειγματοληπτική μονάδα το νοικοκυριό και μονάδες ανάλυσης τα νοικοκυριά και τα μέλη τους. Η ΕΟΠ βασίζεται σε δισταδιακή στρωματοποιημένη δειγματοληψία νοικοκυριών από πλαίσιο δειγματοληψίας, που έχει δημιουργηθεί με βάση τα στοιχεία για το Μόνιμο Πληθυσμό της Απογραφής 2001 και καλύπτει πλήρως τον πληθυσμό αναφοράς, ώστε να εξασφαλίζεται η αντιπροσωπευτικότητα του δείγματος.

Μέγεθος δείγματος

Το μέγεθος του δείγματος ανήλθε στα 3.572 νοικοκυριά (κλάσμα δειγματοληψίας 0,08%), το οποίο ισοκατανεμήθηκε μέσα στο έτος, ώστε να επιλεγούν 4 ισοδύναμα ανεξάρτητα δείγματα που αντιστοιχούν στα 4 τρίμηνα του έτους. Ο συνολικός αριθμός των δήμων και κοινοτήτων που επιλέχθηκαν για την έρευνα ανήλθε σε 337 και των οικισμών σε 360, ενώ ο αριθμός των μονάδων επιφανείας ανήλθε σε 612.

Σταθμίσεις	<p>Για την εκτίμηση των χαρακτηριστικών της έρευνας, τα στοιχεία κάθε ατόμου και κάθε νοικοκυριού του δείγματος πολλαπλασιάστηκαν με έναν αναγωγικό συντελεστή. Ο αναγωγικός συντελεστής προκύπτει ως το γινόμενο των ακόλουθων τριών παραγόντων (σταθμίσεων):</p> <p>α. της αντίστροφης πιθανότητας επιλογής του ατόμου, που συμπίπτει με την αντίστροφη πιθανότητα επιλογής του νοικοκυριού,</p> <p>β. του αντίστροφου του ποσοστού απόκρισης των νοικοκυριών εντός του στρώματος,</p> <p>γ. ενός διορθωτικού συντελεστή, ο οποίος καθορίζεται κατά τρόπο, ώστε:</p> <p>ι) η εκτίμηση των ατόμων, κατά φύλο και ομάδες ηλικιών, που θα προκύψει ανά γεωγραφική περιφέρεια να συμπίπτει με τον αντίστοιχο αριθμό που υπολογίστηκε με προβολή του πληθυσμού για το έτος αναφοράς της έρευνας και βασίστηκε στη Φυσική Κίνηση Πληθυσμού (Απογραφή Πληθυσμού 2001 και γεννήσεις, θάνατοι, μετανάστευση),</p> <p>ιι) η εκτίμηση των νοικοκυριών, κατά τάξη μεγέθους (1, 2, 3, 4 ή 5 μέλη), να συμπίπτει με αυτή του έτους αναφοράς που υπολογίστηκε με προβολή βασισμένη στη διαχρονική τάση της Απογραφής Πληθυσμού των ετών 1991 και 2001.</p>
Μεθοδολογία μέτρησης της φτώχειας	<p>Η γραμμή φτώχειας (το κατώφλι της φτώχειας) υπολογίζεται με τη σχετική έννοια (φτώχός σε σχέση με τους άλλους) και ορίζεται στο 60% της διάμεσης ισοδύναμης δαπάνης από αγορές του νοικοκυριού, διαφοροποιούμενη από την έννοια του κινδύνου της απόλυτης φτώχειας (ο φτώχός που στερείται βασικών μέσων επιβίωσης). Στη τελική καταναλωτική δαπάνη περιλαμβάνονται εισοδηματικές συνιστώσες, όπως το τεκμαρτό ενοίκιο από ιδιοκατοίκηση, οι έμμεσες κοινωνικές μεταβιβάσεις, τα εισοδήματα σε είδος.</p>
Ισοδύναμη δαπάνη και κλίμακα ισοδυναμίας	<p>Ως «ισοδύναμη δαπάνη» ορίζεται η συνολική δαπάνη του νοικοκυριού μετά τη διαίρεσή της με το ισοδύναμο μέγεθος του νοικοκυριού. Το ισοδύναμο μέγεθος του νοικοκυριού υπολογίζεται με βάση την τροποποιημένη κλίμακα του ΟΟΣΑ, σύμφωνα με την οποία ορίζεται συντελεστής στάθμισης 1 για τον πρώτο ενήλικα, 0,5 για τον δεύτερο ενήλικα και παιδιά 14 ετών και άνω και 0,3 για παιδιά κάτω των 14 ετών. Παράδειγμα: οι δαπάνες του νοικοκυριού με δύο ενήλικες και δύο παιδιά κάτω των 14 ετών διαιρείται με το συντελεστή ισοδυναμίας $1+0,5+(2 \times 0,3)=2,1$, για νοικοκυριό με δύο ενήλικες διά 1,5, για νοικοκυριό με 2 ενήλικες και 2 παιδιά ηλικίας 14 ετών και άνω διά 2,5 κλπ.</p>
Κατάσταση πληθυσμού	<p>Φτώχός πληθυσμός: ο πληθυσμός που έχει εισόδημα μικρότερο ή ίσο από το κατώφλι της φτώχειας Μη Φτώχός πληθυσμός: ο πληθυσμός που έχει εισόδημα μεγαλύτερο από το κατώφλι της φτώχειας</p>
Δείκτης ανισοκατανομής (S80/S20)	<p>Η ανισότητα στην κατανομή της δαπάνης (S80 / S20) εκφράζεται ως λόγος του συνόλου της ισοδύναμης δαπάνης του 20% του πληθυσμού με την υψηλότερη ισοδύναμη δαπάνη προς το σύνολο ανάλογης δαπάνης του 20% του πληθυσμού με τη χαμηλότερη δαπάνη. Συγκρίνει, δηλαδή, το μερίδιο της δαπάνης του πλουσιότερου 20% του πληθυσμού με το 20% του φτωχότερου.</p>
Δαπάνη νοικοκυριών	<p>Συνολική καταναλωτική δαπάνη του νοικοκυριού είναι η αξία, σε χρήμα, των αγαθών και υπηρεσιών που αγόρασε το νοικοκυριό, για να καλύψει τις οικογενειακές και τις κοινωνικές του ανάγκες.</p>
Τελική δαπάνη των νοικοκυριών	<p>Τελική καταναλωτική δαπάνη του νοικοκυριού είναι η αξία, σε χρήμα, των αγαθών και υπηρεσιών που αγόρασε το νοικοκυριό ή έλαβε σε είδος (από δική του παραγωγή, δικό του κατάστημα, τον εργοδότη ή από αλλού), για να καλύψει τις οικογενειακές και τις κοινωνικές του ανάγκες.</p>
Ταξινόμηση δαπανών νοικοκυριών	<p>Για την έρευνα χρησιμοποιήθηκε η νέα ταξινόμηση ειδών και υπηρεσιών (COICOP-HBS) που προτάθηκε στα κράτη μέλη από τη Eurostat (Household Budget Surveys in the European Union, methodology and recommendations for harmonization, 2003). Οι δώδεκα (12) κύριες ομάδες είναι:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Είδη διατροφής και μη οινοπνευματώδη ποτά • Οινοπνευματώδη ποτά και καπνός • Είδη ένδυσης και υπόδησης • Στέγαση, ύδρευση, καύσιμα και φωτισμός κύριας και δευτερεύουσας ή εξοχικής κατοικίας • Διαρκή αγαθά οικιακής χρήσης - οικιακά είδη άμεσης κατανάλωσης και οικιακές υπηρεσίες • Υγεία • Μεταφορές • Επικοινωνίες • Αναψυχή και πολιτισμός • Εκπαίδευση • Ξενοδοχεία, καφενεία και εστιατόρια • Διάφορα αγαθά και υπηρεσίες

Περίοδος αναφοράς δαπανών

Στην έρευνα χρησιμοποιούνται διάφορες περίοδοι αναφοράς που έχουν καθοριστεί, ανάλογα με τη συχνότητα που πραγματοποιούνται από τα νοικοκυριά τα διάφορα είδη δαπανών ή λαμβάνονται τα εισοδήματα, με στόχο τη μείωση των δειγματοληπτικών σφαλμάτων μνήμης. Περίοδοι αναφοράς που χρησιμοποιήθηκαν είναι οι δεκατέσσερις (14) ημέρες της έρευνας για τις καθημερινές δαπάνες του νοικοκυριού, όπως είδη διατροφής και οινοπνευματώδη ποτά, είδη καθαριότητας (απορρυπαντικά, σαπούνια, χαρτί υγείας) κλπ., ο μήνας, το δίμηνο, το τρίμηνο, το τετράμηνο, το εξάμηνο και το έτος για δαπάνες που πληρώνονται σε τακτά χρονικά διαστήματα για υπηρεσίες που παρασχέθηκαν ή θα παρασχεθούν στο μέλλον, όπως λογαριασμοί ηλεκτρικού, νερού, τηλεφώνου, κοινοχρήστων κλπ., τέλη κυκλοφορίας και ασφάλιστρα αυτοκινήτων, ενοίκιο κύριας και δευτερεύουσας ή εξοχικής κατοικίας κλπ., καθώς και οι τελευταίες 30 ημέρες, οι τελευταίοι 3, 6 ή 12 μήνες που προηγήθηκαν από τη λήξη της έρευνας στο νοικοκυριό (περιλαμβάνονται και οι 14 ημέρες της έρευνας) για δαπάνες επίπλων, ειδών επίπλωσης, ηλεκτρικών συσκευών κλπ., δαπάνες ειδών ένδυσης και υπόδησης, θεραπευτικών συσκευών κλπ., δαπάνες υγείας και εκπαίδευσης, δαπάνες διακοπών και παραθερισμού κλπ.

Τρόποι κτήσεως αγαθών και υπηρεσιών

Με την έρευνα συγκεντρώνονται πληροφορίες και για τον τρόπο απόκτησης από τα νοικοκυριά των αγαθών και των υπηρεσιών που χρησιμοποιούν για την κάλυψη των αναγκών τους. Η απόκτηση των αγαθών και υπηρεσιών μπορεί να πραγματοποιηθεί με αγορά ή με άλλους τρόπους (από δική του παραγωγή ή δική του επιχείρηση, από το Κράτος, από άλλα νοικοκυριά ή από τον εργοδότη).

Προϋποθέσεις καταγραφής των δαπανών

- Να έχουν πραγματοποιηθεί μέσα στην περίοδο αναφοράς που έχει οριστεί για το αντίστοιχο αγαθό ή υπηρεσία, π.χ. στις δεκατέσσερις ημέρες για τα είδη διατροφής, στο μήνα για τα είδη ένδυσης, στους 12 μήνες για τα διαρκή αγαθά κλπ.
- Το είδος στο οποίο αναφέρεται η δαπάνη να έχει περιέλθει στην κατοχή του νοικοκυριού και η υπηρεσία να του έχει προσφερθεί μέσα στην περίοδο αναφοράς της, ανεξάρτητα αν προορίζεται για να καλύψει τις ανάγκες του ή για να δοθεί σε άλλα νοικοκυριά.
- Τα είδη που προέρχονται από γεωργική - κτηνοτροφική παραγωγή του νοικοκυριού, αλιεία, δάση ή θήρα να έχουν καταναλωθεί από το νοικοκυριό στην περίοδο αναφοράς τους.
- Τα αγαθά που αγοράζει ένα νοικοκυριό για να τα προσφέρει ως δώρο σε άλλα νοικοκυριά καταγράφονται στο νοικοκυριό που τα αγοράζει. Το νοικοκυριό που τα δέχεται δεν τα καταγράφει ως αγορά.
- Τα αγαθά που λαμβάνει ένα νοικοκυριό από το κατάστημά του, χωρίς πληρωμή, για να τα προσφέρει ως δώρο σε άλλα νοικοκυριά, καταγράφονται ως δαπάνη στο νοικοκυριό που τα προσφέρει.

Εκτίμηση της αξίας αγαθών και υπηρεσιών

- **Για τις αγορές:** Στην τιμή των αγαθών και υπηρεσιών που αποκτούν τα νοικοκυριά με αγορά προστίθεται και κάθε άλλη δαπάνη που είναι απαραίτητη, ώστε αυτά να καταναλωθούν ή να χρησιμοποιηθούν, π.χ. μεταφορικά, τοποθέτηση ηλεκτρικών συσκευών κλπ. Στην περίπτωση που τα αγαθά ή οι υπηρεσίες έχουν αποκτηθεί με δόσεις ή με πιστωτική κάρτα, η αξία τους καταγράφεται ολόκληρη και όχι μόνο το μέρος των δόσεων που έχουν αποπληρωθεί μέσα στην περίοδο αναφοράς.
- **Για τις απολαβές σε είδος:** Η τιμή των αγαθών και υπηρεσιών που παίρνουν τα νοικοκυριά χωρίς πληρωμή υπολογίζεται από τα ίδια ή από τον ερευνητή, με βάση τις λιανικές τιμές που ισχύουν στην τοπική ή την πλησιέστερη αγορά.

Παραπομπές

Περισσότερες πληροφορίες (πίνακες, γραφήματα, μεθοδολογία), σχετικά με την Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών, μπορούν να αναζητηθούν στην ιστοσελίδα της ΕΛΣΤΑΤ www.statistics.gr, στο σύνδεσμο «Στατιστικά Θέματα > Εισόδημα – Δαπάνες Νοικοκυριών > Οικογενειακοί Προϋπολογισμοί».